

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**Інститут медичної інженерії
Кафедра цивільної безпеки та охорони праці**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи з дисципліни**

**«Нормативне забезпечення управлінської та наглядової
діяльності в сфері цивільної безпеки»**
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності К10 «Цивільна безпека»
денної та заочної форми навчання

Затверджено на засіданні кафедри
Цивільної безпеки та охорони праці
Протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Одеса: 2025

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності в сфері цивільної безпеки» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності К10 «Цивільна безпека» денної та заочної форми навчання / Укладачі: Бочковський А.П., Сапожнікова Н.Ю. – Одеса: 2025. – 19 с.

Укладачі: Бочковський А.П. – професор
Сапожнікова Н.Ю. – доцент

Вступ

Дисципліна «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності в сфері цивільної безпеки» займає основне місце у структурно-логічній схемі підготовки за освітньою програмою «Управління та наглядова діяльність в сфері охорони праці та цивільної безпеки, оскільки є базовою дисципліною для всебічного вивчення питань менеджменту, нагляду та контролю в сфері цивільної безпеки та охорони праці. Знання, які здобувачі отримують під час лекційних та практичних занять, а також виконання курсової роботи, створюють підґрунтя для вивчення всіх інших дисциплін передбачених освітньою програмою.

Дані методичні вказівки розроблені на допомогу здобувачам при виконанні самостійної роботи, яка передбачає опанування тем, які винесено на самостійне вивчення, підготовку до занять, складання модульних контрольних робіт та ін.

I. Мета та задачі

Мета:

1. поглиблення та закріплення набутих знань з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки».

Задачі:

1. навчитись відшуковувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію (ПРН17).

II. Компетентності та результати навчання

Компетентності:

ЗК3. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК9. Здатність розробляти нормативно-правові документи, проекти нормативно-правових документів, розпорядчу та інші види документації з управлінської та наглядової діяльності в сфері охорони праці, промислової та цивільної безпеки.

Результати навчання:

ПРН5. Розробляти та реалізовувати ефективні заходи, спрямовані на регулювання та забезпечення цивільної безпеки.

ПРН15. Аналізувати та оцінювати стан забезпечення цивільного захисту, техногенної та виробничої безпеки об'єктів, будівель, споруд, інженерних мереж.

ПРН17. Відшуковувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію.

ПРН19. Розробляти нормативно-правові документи підприємства з охорони праці, а також такі, що відносяться до сфери нагляду, експертизи, сертифікації, стандартизації з охорони праці та промислової безпеки.

III. Перелік тем лекційних та практичних занять

Для денної форми здобуття освіти

Лекційні заняття

Лекція 1. «Аналіз та структура нормативно-правової бази в сфері цивільної безпеки (охорони праці та цивільного захисту)».

Лекція 2. «Закон України «Про охорону праці». Структура та аналіз».

Лекція 3. «Аналіз положень Кодексу законів про працю в сфері охорони праці».

Лекція 4. «Аналіз положень Кодексу законів про працю в сфері охорони праці».

Лекція 5. «Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Лекція 6. «Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Лекція 7. «Структура та аналіз Кодексу Цивільного захисту України».

Лекція 8. «Структура та аналіз Кодексу Цивільного захисту України».

Лекція 9. «Структура та аналіз Кодексу Цивільного захисту України».

Лекція 10. «Нормативно-правове забезпечення санітарно-гігієнічних умов праці».

Лекція 11. «Нормативно-правове регулювання питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України».

Лекція 12. «Нормативно-правове регулювання питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України».

Лекція 13. «Нормативно-правове забезпечення промислової безпеки на підприємствах. Електробезпека».

Лекція 14. «Міжнародні нормативно-правові документи в сфері охорони праці та цивільної безпеки».

Лекція 15. «Міжнародні нормативно-правові документи в сфері охорони праці та цивільної безпеки».

Практичні заняття

Практичне заняття №1. «Кодування нормативно-правових документів в сфері безпеки».

Мета заняття: Отримати практичні навички роботи з Реєстром нормативно-правових актів з охорони праці.

Практичне заняття №2. «Правове регулювання діяльності Державної служби України з питань праці».

Мета заняття: Формування компетентного підходу із забезпечення державного нагляду і управління в сфері охорони праці.

Практичне заняття №3. «Правове регулювання діяльності Державної служби України з питань праці».

Мета заняття: Формування компетентного підходу із забезпечення державного нагляду і управління в сфері охорони праці.

Практичне заняття №4. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Закону України «Про охорону праці»».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №5. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Закону України «Про охорону праці»».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №6. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Кодексу законів про працю в частині охорони праці».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №7. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Кодексу законів про працю в частині охорони праці».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №8. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Кодексу цивільного захисту (Розділ 1 - 6)».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №9. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Кодексу цивільного захисту (Розділ 7, 9, 10)».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №10. «Розробка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових документів в сфері забезпечення пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №11. «Розробка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових документів в сфері забезпечення електробезпеки на підприємствах, в установах та організаціях України».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №12. «Розробка пропозицій щодо удосконалення міжнародних нормативних документів в сфері безпеки».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №13. «Розробка пропозицій щодо удосконалення міжнародних нормативних документів в сфері безпеки».

Мета заняття: Навчитись аналізувати нормативний документ та розробляти пропозиції щодо покращення, удосконалення його змісту.

Практичне заняття №14. «Розробка проекту нормативного документу підприємства».

Мета заняття: Навчитись розробляти нормативні документи підприємства в сфері безпеки.

Практичне заняття №15. «Розробка проекту нормативного документу підприємства».

Мета заняття: Навчитись розробляти нормативні документи підприємства в сфері безпеки.

Для заочної форми здобуття освіти

Лекційні заняття

Лекція 1. «Аналіз та структура нормативно-правової бази в сфері цивільної безпеки (охорони праці та цивільного захисту)».

Лекція 2. «Закон України «Про охорону праці». Структура та аналіз».

Практичне заняття

Практичне заняття №1. «Кодування нормативно-правових документів в сфері безпеки».

Мета заняття: Отримати практичні навички роботи з Реєстром нормативно-правових актів з охорони праці.

IV. Самостійна робота до змістовного модуля.

Програмою дисципліни передбачено самостійне опрацювання наступних тем:

1. Організація охорони праці на підприємстві (статті 20 – 24 Закону України «Про охорону праці»).
2. Нормативно-правові акти з охорони праці
3. Трудова дисципліна на підприємствах, в установах, організаціях (глава X КЗпПУ).
4. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю (статті 259, 260, 263 КЗпПУ).
5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності (статті 17 – 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»).
6. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності (статті 31, 34, 37, 38, 40 – 43 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»).
7. Сили цивільного захисту (Розділ 3. Глава 5 Кодексу ЦЗ)
8. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій (Розділ 4. Глава 6-10 Кодексу ЦЗ).
9. Забезпечення техногенної безпеки (Розділ 5. Глава 12 Кодексу ЦЗ).
10. Забезпечення пожежної безпеки (Розділ 5. Глава 13 Кодексу ЦЗ).
11. Відшкодування матеріальних збитків та надання допомоги постраждалим внаслідок надзвичайної ситуації (статті 84 – 89. Глава 17 Кодексу ЦЗ).
12. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів цивільного захисту (Глава 20, 21. Розділ VIII Кодексу ЦЗ).
13. Медичне забезпечення, одноразова грошова допомога (Глава 25 Кодексу ЦЗ).
14. Забезпечення житлом та оплата комунальних послуг (Глава 26, статті 119, 120 Кодексу ЦЗ).
15. Додаткові гарантії соціального захисту (Глава 27, статті 121-124 Кодексу ЦЗ).
16. Грошове та пенсійне забезпечення, оплата праці (Глава 28, статті 125-127 Кодексу ЦЗ).
17. Контроль у сфері цивільного захисту (статті 138, 139 Кодексу ЦЗ).
18. Відповідальність за порушення законодавства у сфері цивільного захисту (стаття 140 Кодексу ЦЗ).
19. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
20. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації.

21. ДСН 239-96 Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань.

22. Загальні вимоги пожежної безпеки до утримання територій, будинків, приміщень, споруд, евакуаційних шляхів і виходів (розділ III Правил Пожежної безпеки в Україні).

23. Основні вимоги пожежної безпеки до об'єктів різного функціонального призначення (розділ VI Правил Пожежної безпеки в Україні).

24. Вимоги пожежної безпеки під час проведення вогневих, фарбувальних та будівельно-монтажних робіт (розділ VII Правил Пожежної безпеки в Україні).

25. Вимоги безпеки під час експлуатації вогнегасників (розділ IV Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників).

26. Оперативне обслуговування (п.2.2 ДНАОП 0.00-1.21-98).

27. Організаційні заходи, якими досягається безпека робіт в електроустановках (п.3.5.-п.3.9. ДНАОП 0.00-1.21-98).

V. Завдання до самостійної роботи при підготовці до практичних занять

Практичне заняття №1. «Кодування нормативно-правових документів в сфері безпеки».

Завдання: опрацювати теоретичний матеріал за темою «Кодування нормативно-правових документів в сфері безпеки».

Практичне заняття №2. «Правове регулювання діяльності Державної служби України з питань праці».

Завдання: ознайомитись зі змістом Положення про Державну службу України з питань праці, його структурою.

Практичне заняття №3. «Правове регулювання діяльності Державної служби України з питань праці».

Завдання: ознайомитись зі змістом Положення про Державну службу України з питань праці, його структурою.

Практичне заняття №4. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Закону України «Про охорону праці»».

Завдання: ознайомитись зі змістом Закону України «Про охорону праці» та матеріалами конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №5. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Закону України «Про охорону праці»».

Завдання: ознайомитись зі змістом Закону України «Про охорону праці» та матеріалами конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №6. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Кодексу законів про працю в частині охорони праці».

Завдання: ознайомитись зі змістом Кодексу законів про працю України та матеріалами конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №7. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Кодексу законів про працю в частині охорони праці».

Завдання: ознайомитись зі змістом Кодексу законів про працю України та матеріалами конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №8. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Кодексу цивільного захисту (Розділ 1 - 6)».

Завдання: ознайомитись зі змістом розділу 1 – 6 Кодексу цивільного захисту та матеріалами конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №9. «Розробка пропозицій щодо удосконалення Кодексу цивільного захисту (Розділ 7, 9, 10)».

Завдання: знайомитись зі змістом розділів 7, 9, 10 Кодексу цивільного захисту та матеріалами конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №10. «Розробка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових документів в сфері забезпечення пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України».

Завдання: опрацювати матеріал конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №11. «Розробка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових документів в сфері забезпечення електробезпеки на підприємствах, в установах та організаціях України».

Завдання: опрацювати матеріал конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №12. «Розробка пропозицій щодо удосконалення міжнародних нормативних документів в сфері безпеки».

Завдання: ознайомитись зі змістом міжнародних нормативних документів в сфері безпеки (відповідно до методичних вказівок до практичних занять).

Практичне заняття №13. «Розробка пропозицій щодо удосконалення міжнародних нормативних документів в сфері безпеки».

Завдання: ознайомитись зі змістом міжнародних нормативних документів в сфері безпеки (відповідно до методичних вказівок до практичних занять).

Практичне заняття №14. «Розробка проекту нормативного документу підприємства».

Завдання: опрацювати теоретичний матеріал конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

Практичне заняття №15. «Розробка проекту нормативного документу підприємства».

Завдання: опрацювати теоретичний матеріал конспекту лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності з охорони праці та цивільної безпеки» за даною темою.

VI. Перелік питань для модульної контрольної роботи

Передбачено проведення двох модульних контрольних робіт: МКР 1 та МКР2.

Перелік питань для МКР 1:

1. Охарактеризуйте нормативну базу України в сфері охорони праці та цивільного захисту. Опишіть її структуру.
2. Які статті Конституції України закріплюють основні права людини щодо охорони праці та цивільної безпеки?
3. Як часто необхідно переглядати нормативно-правові акти з охорони праці?
4. Коротко перелічіть основні права працівника (відповідно до розділу II Закону).
5. Коротко перелічіть основні обов'язки роботодавця (відповідно до розділу II Закону).
6. Яка стаття Закону визначає умови створення служби охорони праці на підприємстві?
7. Які питання описуються в розділ колективного договору «Умови та охорона праці», а які питання виносяться до Додатків?

8. Як положення колективного договору стимулюють роботодавця та працівників до виконання вимог з охорони праці?
9. Які зобов'язання покладаються на роботодавця відповідно до положень КЗпПУ (глава XI)?
10. На які роботи забороняється залучати жінок?
11. До яких робіт заборонено залучати неповнолітніх працівників?
12. Хто здійснює громадський контроль за додержанням законодавства в сфері охорони праці (відповідно до КЗпПУ)?
13. Назвіть види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
14. Назвіть основні права та обов'язки працівника, як застрахованої особи.
15. Назвіть основні права та обов'язки роботодавця, як страхувальника.
16. Які види страхових виплат за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності Вам відомі?
17. Хто підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності?
18. Назвіть умови переведення потерпілого на легшу роботу.
19. За яких умов страхові виплати скасовуються або уповноважений орган управління відмовляє у виплатах, наданні соціальних послуг застрахованій особі?
20. Перелічте основні права страхових експертів з охорони праці.
21. Хто є суб'єктами забезпечення цивільного захисту?
22. Стисло перерахуйте повноваження Кабміну України в сфері цивільного захисту.
23. Назвіть повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері цивільного захисту.
24. Перелічте повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.
25. Що належить до повноважень ін. центральних органів виконавчої влади в сфері цивільного захисту?
26. Що належить до повноважень ін. органів державної влади у сфері цивільного захисту?
27. Назвіть основні повноваження Ради міністрів АР Крим, місцевих державних адміністрацій у сфері цивільного захисту.
28. Перелічте основні завдання і обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.
29. В чому полягають права та обов'язків громадян, як суб'єктів забезпечення цивільного захисту?
30. Державне регулювання в сфері цивільного захисту. Стисло опишіть шляхи регулювання.

Перелік питань для МКР 2:

1. Хто здійснює державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки?
2. Які можуть бути підстави для зупинки посадовими особами ДСНС роботи підприємства?
3. Як можуть бути підстави для видачі посадовими особами ДСНС приписів, розпоряджень, постанов?
4. Хто здійснює організацію заходів з ліквідації наслідків НС?
5. Назвіть права, обов'язки керівника робіт з ліквідації наслідків НС.
6. Хто призначає керівника робіт з ліквідації наслідків НС?
7. Які рішення (про що) керівник робіт з ліквідації наслідків НС має право самостійно приймати?
8. Що є робочим органом керівника робіт з ліквідації наслідків НС?
9. Які види робіт передбачаються в рамках аварійно-рятувальних та ін. невідкладних робіт під час ліквідації наслідків НС? Перелічіть.
10. Назвіть основні права, обов'язки керівника гасіння пожежі.
11. На кого покладається організація життєзабезпечення постраждалих в наслідок НС?
12. Де здійснюється підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту?
13. Де здійснюється навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і реалізацією заходів з питань цивільного захисту?
14. Коли здійснюється підготовка до дій за призначенням органів управління цивільного захисту?
15. Коли здійснюється підготовка до дій за призначенням сил цивільного захисту?
16. Назвіть основні умови прийняття на службу цивільного захисту.
17. Перелічіть умови звільнення зі служби цивільного захисту.
18. Назвіть основні права та обов'язки рятувальника.
19. Коротко опишіть міжнародне співробітництво у сфері цивільного захисту.
20. Стисло опишіть цілі, завдання та структуру Міжнародної організації праці.
21. На яких напрямках зосереджена діяльність МОП?
22. Конвенції та Рекомендації МОП. В чому відмінності?
23. Назвіть основні Конвенції МОП в сфері охорони праці.
24. Що повинно вимагатися від роботодавців згідно із положеннями Конвенції про безпеку і гігієну праці та виробниче середовище?
25. Яких об'єктів стосуються і не стосуються положення Конвенції про запобігання великим промисловим аваріям?
26. Перелічте обов'язки роботодавця відповідно до положень Конвенції про запобігання великим промисловим аваріям.
27. Перелічте обов'язки працівників відповідно до положень Конвенції про запобігання великим промисловим аваріям.

28. Стисло опишіть документ «Директива ЄС» (тип, підпорядкування тощо).
29. Охарактеризуйте стандарти серії OHSAS.
30. На що спрямовані рекомендації ILO-OSH-2001?
31. Назвіть найбільш відомі стандарти серії ISO.
32. Які стандарти включає в себе серія стандартів ISO 45000?

VII. Література для вивчення дисципліни

Основна

1. Бочковський А.П., Сапожнікова Н.Ю. (2025). Конспект лекцій з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності в сфері цивільної безпеки» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю К10 «Цивільна безпека» денної та заочної форми навчання. Одеса: ОП. 140 с.
2. Бочковський А.П., Сапожнікова Н.Ю. (2025). Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності в сфері цивільної безпеки» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності К10 «Цивільна безпека» денної та заочної форми навчання. Одеса: ОП. 28 с.
3. Бочковський А.П., Сапожнікова Н.Ю. (2025). Методичні вказівки для виконання курсової роботи з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності в сфері цивільної безпеки» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності К10 «Цивільна безпека» денної та заочної форми навчання. Одеса: ОП. 16 с.
4. Бочковський А.П., Сапожнікова Н.Ю. (2025). Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Нормативне забезпечення управлінської та наглядової діяльності в сфері цивільної безпеки» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності К10 «Цивільна безпека» заочної форми навчання. Одеса: ОП. 16 с.
5. Про охорону праці (Закон України). № 2694-XII. (1992). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
6. Кодекс цивільного захисту України (Кодекс України). №5403-VI. (2013). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
7. Кодекс законів про працю України (Кодекс України). № 322-VIII. (1971). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (Закон України). № 1105-XIV. (1999). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
9. Конституція України (Закон України). № 254к/96-ВР. (1996). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

10. Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з охорони праці (Наказ). № 151. (2004). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-04#Text>
11. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 (Наказ). № 457. (2010). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
12. Показника нормативно-правових актів з охорони праці (Наказ). №74. (2024). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0074880-24#Text>
13. ДСТУ 1.5:2015. Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів (державний стандарт). (2015). Відновлено з https://dnaop.com/html/61585/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_1.5_2015
14. ДСТУ 1.7:2015. Національна стандартизація. Правила та методи прийняття міжнародних і регіональних нормативних документів (державний стандарт). (2015). Відновлено з https://dnaop.com/html/61649/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_1.7_%202015
15. Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок (ДНАОП 0.03-8.08-93) (Наказ МОЗ України). №256. (1993). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0051-94#Text>
16. Про затвердження Граничних норм підймання і переміщення важких речей жінками (Наказ МОЗ України). №241. (1993). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0194-93#Text>
17. Про затвердження Переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх (ДНАОП 0.03-8.07-94) (Наказ МОЗ України). № 46. (1994). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0176-94#Text>
18. Про затвердження граничних норм підймання і переміщення важких речей неповнолітніми (Наказ МОЗ України). № 59. (1996). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0183-96#Text>
19. Перелік робіт з підвищеною безпекою (НПАОП 0.00-4.12-2005) (Перелік). № 15. (2005). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0232-05#Text>
20. Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05) та Переліку робіт з підвищеною безпекою (Наказ). №15. (2005). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>

21. Про затвердження переліку заходів та засобів з охорони праці (Постанова КМУ). №994. (2003). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-2003-%D0%BF#Text>
22. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві (Постанова КМУ). № 337. (2019). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#n12>
23. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) (Кодекс України). № 8073-X. (1984). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
24. Про колективні договори і угоди (Закон України). № 3356-XII. (1993). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
25. Про затвердження переліку професійних захворювань (Постанова КМУ). №1662 . (2000). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-%D0%BF#Text>
26. Про затвердження Порядку забезпечення надання підтримки міжнародним рятувальним командам, які допомагають у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (Постанова КМУ). № 904. (2024). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/904-2024-%D0%BF#Text>
27. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування повноважень між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері цивільного захисту, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту (Закон України). № 2228-IX. (2022). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2228-20#Text>
28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту, вдосконалення законодавства з питань захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, організації та проведення евакуації населення, забезпечення охорони життя та здоров'я громадян (Закон України). № 3441-IX. (2023). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3441-20#n122>
29. Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (Наказ МВС України). № 1406. (2014). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-15#n15>
30. Види оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (Наказ МВС України). № 1406. (2014). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-15#n77>

31. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж (Наказ МВС України). № 340. (2018). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0802-18#n4>

32. Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту (Наказ МВС України). № 511. (2017). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0835-17#n14>

33. Про затвердження Порядку організації та проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб (Постанова КМУ). № 729. (2013). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/729-2013-%D0%BF#n9>

34. Про затвердження Порядку та умов присвоєння класної кваліфікації рятувальникам і громадянам України, яких приймають на роботу до аварійно-рятувальних служб (Наказ МВС України). № 1368. (2015). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1488-15#n13>

35. Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту (Постанова КМУ). № 819. (2013). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-%D0%BF#n9>

36. Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту (Постанова КМУ). № 443. (2013). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/443-2013-%D0%BF#n9>

37. Про затвердження Переліку посад, що підлягають заміщенню особами рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, та граничних спеціальних звань за цими посадами (Наказ МВС України). № 170. (2021). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0363-21#n13>

38. Про затвердження Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу (Постанова КМУ). № 593. (2013). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/593-2013-%D0%BF#n9>

39. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» (Наказ МОЗ). № 248. (2014). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>

40. Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій (Наказ МОЗ України). № 246. (2007). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0846-07#Text>

41. Про затвердження Змін до форми первинної облікової документації № 025/о «Медична карта амбулаторного хворого № ____» та Інструкції щодо її

заповнення (Наказ МОЗ України). № 2555. (2021). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0066-22#Text>

42. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99 (Постанова МОЗ України). № 42. (1999). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va042282-99#Text>

43. Про затвердження державних медико-санітарних нормативів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин у повітрі робочої зони (Наказ МОЗ України). № 1192. (2024). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1107-24#Text>

44. Державні медико-санітарні нормативи допустимого вмісту біологічних речовин у повітрі робочої зони (Наказ МОЗ України). № 1192. (2024). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1108-24#n4>

45. ДБН В.2.5-28:2018 Природне і штучне освітлення (2018). Відновлено з https://ledeffect.com.ua/images/___branding/dbn2018.pdf

46. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні (Наказ МВС України). № 1417. (2014). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>

47. ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту. Зі Зміною № 1 (2014). Відновлено з https://e-construction.gov.ua/files/new_doc/3019199246864746128/2023-01-19/96f6dbab-a76a-4ba5-981a-19de4a8a14a2.pdf

48. Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників (Наказ МВС України). №25. (2018). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0225-18#Text>

49. ДСТУ Б В.1.1-36:2016 Визначення категорій приміщень, будинків, установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою (2016). Відновлено з https://dbn.co.ua/load/normativy/dstu/dstu_b_v_1_1_36/5-1-0-1759

50. ДСТУ EN 2:2014 Класифікація пожеж (EN 2:1992; EN 2:1992/A1:2004, IDT) (2014). Відновлено з https://dnaop.com/html/62137/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_EN_2_2_014

51. ДСТУ 8828:2019 Пожежна безпека. Загальні положення (2019). Відновлено з https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_8828_2019.pdf

52. ДСТУ 8829:2019 Пожежовибухонебезпечність речовин і матеріалів. Номенклатура показників і методи їхнього визначення. Класифікація (2019). Відновлено з <https://www.alutal.com.ua/wp-content/uploads/2021/02/dstu-8829-2019-1.pdf>

53. ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги (2016). Відновлено з <https://dbn.co.ua/dbn/dbn-v.1.1-7-2016-pozhezhna-bezpeka-obektiv-budivni.pdf>

54. ПУЕ Правила улаштування електроустановок (2017). Відновлено з <https://art-energetyka.com.ua/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0-%D1%83%D0%BB%D0%B0%D1%88%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BA.pdf>

55. Про визнання такими, що не застосовуються на території України, деяких нормативних документів електроенергетичної галузі (Наказ Міненерговугілля). № 166. (2019). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0166732-19#Text>

56. Про затвердження "Правил будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок" (ДНАОП 0.00-1.32-01) (Наказ Мінпраці). № 272. (2001). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0272203-01#Text>

57. Про затвердження Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів (ДНАОП 0.00-1.21-98) (Наказ Мінпраці). №4. (1998). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-98#Text>

58. Про затвердження Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів (Наказ Мінпаливенерго України). № 258. (2006). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1143-06#Text>

59. Міжнародна організація праці (МОП). Постійне представництво України при відділенні ООН та ін. міжнародних організаціях у Женеві, 2024. Відновлено з <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2609-labour>

60. Програма гідної праці 2020–2024 Україна. МОТ, 2021. Відновлено з <https://www.ilo.org/uk/resource/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%B3%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96-2020%E2%80%932024-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0>

61. На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні. МОТ, 2020. Відновлено з <https://www.ilo.org/uk/projects-and-partnerships/projects/%D0%BD%D0%B0-%D1%88%D0%BB%D1%8F%D1%85%D1%83-%D0%B4%D0%BE-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97-%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96>

62. Інклюзивний ринок праці: робота є для всіх! Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці, 2023. Відновлено з <https://smu.dsp.gov.ua/news/inkliuzyvnyi-rynok-pratsi-robota-ie-dlia-vsikh/>

63. ПРООН та МОП запускають спільний пілотний проєкт для розширення економічних можливостей жінок. ООН, 2021. Відновлено з <https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/proon-ta-mop-zapuskayut-spilnyy-pilotnyy-proyekt-dlya-rozshyrennya-ekonomichnykh-mozhlyvostey-zhinok>

64. Ratifications for Ukraine. Information System on International Labour Standards, 2024. Відновлено з https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=NORMLEXPUB:11200:0::NO::P11200_COUNTRY_ID:102867

65. Up-to-date Conventions and Protocols not ratified by Ukraine. Information System on International Labour Standards, 2024. Відновлено з https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=1000:11210:0::NO:11210:P11210_COUNTRY_ID:102867

66. C119 - Guarding of Machinery Convention, 1963 (No. 119). Information System on International Labour Standards, 2024. Відновлено з https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312264:NO

67. Рекомендація щодо забезпечення машин захисними пристроями N 118 (Рекомендації МОП). №118. (1963). Відновлено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_097#Text

68. Рекомендація щодо охорони здоров'я працівників на місцях роботи N 97 (Рекомендації МОП). № 97. (1953). Відновлено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_071#Text

69. Рекомендація щодо інспекції праці N 81 (Рекомендації МОП). № 81. (1947). Відновлено з <https://ips.ligazakon.net/document/MU47003>

70. Рекомендація щодо інспекції праці на гірничопромислових і транспортних підприємствах N 82 (Рекомендації МОП). № 82. (1947). Відновлено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_301#Text

71. Рекомендація щодо гігієни в торгівлі та установах N 120 (Рекомендації МОП). № 120. (1964). Відновлено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_173#Text

72. Рекомендація щодо боротьби з небезпекою, спричинюваною канцерогенними речовинами й агентами у виробничих умовах, та заходів профілактики N 147 (Рекомендації МОП). № 147. (1974). Відновлено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_098#Text

73. Рекомендація щодо служб гігієни праці N 171 (Рекомендації МОП). № 171. (1985). Відновлено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_072#Text

74. Конвенція 1981 року про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище N 155 (Конвенція МОП). № 155. (1981). Відновлено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_050#Text

75. Конвенція 1993 року про запобігання великим промисловим аваріям (Конвенція МОП). № 174. (1993). Відновлено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_107#Text 3
76. Угода про асоціацію. Урядовий портал. Відновлено з <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu> 3
77. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT) (2019). Відновлено з https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_45001_2019.pdf 3
78. ДСТУ OHSAS 18002:2015 Системи управління гігієною та безпекою праці. Основні принципи виконання вимог OHSAS 18001:2007 (OHSAS 18002:2008, IDT) (2015). Відновлено з https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/18002_2015.pdf 3
79. ISO standards. ISO, 2024. Відновлено з <https://www.iso.org/standards.html> 3
80. Стратегія співробітництва ВООЗ з Україною на період до 2030 року. World Health Organization, 2024. Відновлено з <https://www.who.int/ukraine/uk/publications/WHO-EURO-2024-9329-49101-73236> 3

Додаткова

1. Законодавство України (база нормативно-правових документів). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. Лещенко О.Я., Михайлов В.М., Андрієнко М.В., Гаман П.І., Долгий О.А. (2021). Цивільний захист у забезпеченні національної безпеки України (основи становлення, сучасний стан, напрямки розвитку): монографія. Київ. 348 с. Відновлено з <https://idundcz.dsns.gov.ua/novi-nadhodzhennya/civilnii-zaxist-u-zabezpecenni-nacionalnoyi-bezpeki-ukrayini-osnovi-stanovlennya-sucasnii-stand-napryamki-rozvitku> 3
3. Бочковський А.П. (2014). Пріоритетні напрямки удосконалення системи управління охороною праці на підприємствах. Зернові продукти і комбікорми, 2(54), 11–16. Відновлено з: https://www.researchgate.net/publication/283685539_PRIORITETNI_NAPRAMKI_UDOSKONALENNA_SISTEMI_UPRAVLINNA_OHORONOU_PRACI_NA_PIDPRIEMSTVAH
4. Бочковський А.П., Сапожнікова Н.Ю. (2024). Проблеми нормативно-правового забезпечення безпеки праці під час виконання робіт підвищеної небезпеки на висоті. Проблеми охорони праці в Україні, 40(1–2), 45–51. DOI: <https://doi.org/10.36804/nndipbop.40-1-2.2024.45-51>
5. About the ILO. International Labour Organization, 2024. Відновлено з <https://www.ilo.org/about-ilo> About us. World Health Organization, 2024. Відновлено з <https://www.who.int/home>

6. Constitution. World Health Organization, 2024. Відновлено з <https://www.who.int/about/governance/constitution>

6. Варивода К. С., Горденко С. І. (2020). Цивільний захист : підручник. Переяслав (Київ. обл.). 596 с.